

**ประโยค ป.ธ. ๔**  
**แปล ไทยเป็นมคธ**  
**สอบ วันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๓๗**

๑. ในอดีตกาลนานมาแล้ว สมัยเมื่อพระเจ้าพรหมทัตเสวยราชสมบัติ ในพระนครพาราณสี นายพรานข้างชาวเมืองพาราณสีคนหนึ่ง ล้มช้างแล้ว นำงา หนึ่ง ไล่ใหญ่และเนื้อสัน มาขายเลี้ยงชีวิต ๑ ครั้งนั้นในป่าแห่งหนึ่ง ช้างหลายพันเชือก เดินไปหากินอยู่ พบพระปัจเจกพุทธเจ้าแล้ว ตั้งแต่นั้นไป เมื่อเดินไปคุงเขาแล้วจบ ในเวลาที่ไปและมา แล้วจึงหลีกไป ๑ ณ วันหนึ่ง นายพรานข้างเห็นการกระทำนั้น ครุ่นคิดว่า เราล้มช้างเหล่านี้ได้ยาก และช้างเหล่านี้ ย่อมจบพระปัจเจกพุทธเจ้า ทั้งในเวลาไปและมา พวกมันเห็นอะไรหนอแล จึงพากันจบ กำหนดได้ว่า ผ่ากาสาวะ จึงคิดต่อไปว่า บัดนี้ แม้เราก็คงจะได้ผ่ากาสาวะไว้ เมื่อพระปัจเจกพุทธเจ้ารูปหนึ่ง ลงสู่ชาติสระอาบน้ำอยู่ จึงขโมยจิวร ในบรรดาผ่ากาสาวะหลายผืน ที่วางไว้ริมตลิ่ง ถือหอก หนึ่ง คลุมโปงอยู่ใกล้ทางเดินไปมา ของช้างเหล่านั้น ๑ พวกข้างเห็นนายพรานนั้นแล้ว ด้วยสำคัญว่า เป็นพระปัจเจกพุทธเจ้า จึงพากันจบแล้วหลีกไป ๑ นายพรานข้างนั้น เอาหอกแทงข้างที่ไปข้างหลังแห่งข้างทั้งหมดเหล่านั้น ให้ล้มแล้ว ถือเอางาเป็นต้น ผังส่วนที่เหลือไว้ในแผ่นดินแล้ว จึงไป ๑ ในกาลอันเป็นส่วนอื่นอีก พระโพธิสัตว์ถือปฏิสนธิในกำเนิดข้าง ได้เป็นนายโฆลงหัวหน้าข้าง ๑ แมื่กานั้น นายพรานข้างนั้นก็ได้กระทำอย่างนั้นเหมือนกัน ๑ พระมหาบุรุษ รู้ว่าบริษัทของตนถอยลง จึงถามว่า ช้างเหล่านี้ไปไหน จึงน้อยไป เมื่อพวกข้างตอบว่า ไม่รู้ นาย จึงคิดว่า ช้างเหล่านี้ เมื่อจะไป ไม่บอกลาเราก่อน จักไม่ไป ชะรอยจะพึงมีอันตราย คิดระแวงว่า ชะรอยจะพึงมีอันตราย จากสำนักของบุคคลผู้ห่มผ่ากาสาวะ หนึ่งแล้ว ณ ที่แห่งหนึ่ง เพื่อจะคอยจับบุคคลนั้น จึงต้อนข้างทั้งหมด ให้ไปข้างหน้า ตนเองเดินมาล้าหลัง ๑



๒. ฝ่ายพระเทวทัตต์แล อาพาธตลอด ๙ เดือน เมื่อเวลาสุดท้าย (แห่งชีวิต) ประสงค์จะเฝ้าสมเด็จพระบรมศาสดา จึงพูดกะพวกลูกศิษย์ของตนว่า เราประสงค์จะเฝ้าสมเด็จพระบรมศาสดา พวกเธอ จงแสดงสมเด็จพระบรมศาสดานั้นแก่เราเถิด เมื่อพวกลูกศิษย์เหล่านั้น ตอบว่า ในเวลาที่ท่านมีสมรรถภาพท่านได้ประพฤติเป็นผู้จองเวรกับสมเด็จพระบรมศาสดา พวกกระผมจักไม่นำท่านไปในสำนักสมเด็จพระบรมศาสดานั้น จึงพูดว่า พวกเธอ อย่าให้เราพินาศเสียเลย เราได้ผูกอาฆาตในสมเด็จพระบรมศาสดา แต่สมเด็จพระบรมศาสดาไม่มีความอาฆาตในเรา แม้เพียงปลายเส้นผม ๆ ทราบว่าภิกษุทั้งหลาย ตั้งแต่กาลที่ทูลขอวัตร ๕ ประการแล้วยอมไม่ได้เพื่อจะเฝ้าพระพุทธเจ้าอีกนี้เป็นเรื่องธรรมดา ๆ ภิกษุทั้งหลาย กราบทูลสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า พระเทวทัตต์มาถึงที่โน้นแล้ว ที่โน้นแล้ว พระพุทธเจ้าข้า ๆ เทวทัตต์จงกระทำสิ่งที่ตนปรารถนาเถิด แต่เธอจักไม่ได้เพื่อจะเห็นเรา ๆ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ พระเทวทัตต์มาถึงที่ประมาณ ๑ โยชน์ จากที่นี่มาถึงที่ประมาณกึ่งโยชน์ หนึ่งคาจูด มาถึงที่ใกล้สระโบกขรณีแล้ว พระพุทธเจ้าข้า ๆ แม้ถ้าว่าเทวทัตต์จะเข้าไปยัง ภายในพระเชตะวันวิหาร ก็จักไม่ได้เห็นเราแน่นอน ๆ พวกพระลูกศิษย์ พาพระเทวทัตต์มาแล้ว วางเตียงลงที่ขอบสระโบกขรณีใกล้พระเชตะวันวิหาร แล้วพากันลงอาบน้ำในสระโบกขรณี ๆ ฝ่ายเทวทัตต์แล ก็ลุกขึ้นจากเตียง นั่งวางเท้าทั้ง ๒ ไว้บนพื้นดิน ๆ เท้าทั้ง ๒ นั้น ถูกแผ่นดินสวบแล้ว ๆ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมงพิกากับ ๑๕ นาที

## เฉลย ประโยค ป.ธ. ๔ แปล ไทยเป็นมคธ

๑. อตีเต พาราณลียํ พุรหมตตเต รชชํ กาเรนเต, พาราณลิวาสี เอโก หตฺถิ  
 มารโก หตฺถี มาเรตฺวา ทนฺเต จ ตเจ จ อนฺตานิ จ ฆนํสยฺจ อหริตฺวา วิภิกฺกนฺโต  
 ซีวิตํ กปฺเปลิ ฯ อถกสมฺมึ อรณฺเย อนกสทฺสสา หตฺถี โคจรั คเหตุวา คจฺจนฺตา  
 ปจฺเจกพุทฺธเต ทิสฺวา ตโต ปฏฺจาย คจฺจมานา คมฺนาคมนกาลे ชนฺนุเกหิ นิปฺติตฺวา  
 วนฺทิตฺวา ปกฺกมฺนฺติ ฯ เอกทิวสํ หตฺถิมารโก ตํ กิริยํ ทิสฺวา “อหํ อิเม กิจฺเฌน  
 มาเรมิ, อิเม จ คมฺนาคมนกาลे ปจฺเจกพุทฺธเต วนฺทนฺติ, กิณฺนุ โช ทิสฺวา วนฺทนฺตีติ  
 จินฺเตนฺโต “กาสาวันฺติ สลฺลกุเชตฺวา “มยาปิ อิทานิ กาสาวํ ลทฺฐํ วฏฺฏตีติ จินฺเตตฺวา  
 เอกสฺส ปจฺเจกพุทฺธสฺส ชาตสฺสรํ โอรุยฺห นหายนฺตสฺส ตีเร จปิเตสฺส กาสาเวสฺส  
 จิวรัถเนตฺวา เตสํ หตฺถินํ คมฺนาคมนมคฺเค สตฺตี คเหตุวา สลีสํ ปารุปีตฺวานิสฺสีทติ ฯ  
 หตฺถี ตํ ทิสฺวา “ปจฺเจกพุทฺธโรติ สยฺมาย วนฺทิตฺวา ปกฺกมฺนฺติ ฯ โส เตสํ สพฺพ-  
 ปจฺจโต คจฺจนฺตํ สตฺติยา ปหริตฺวา มาเรตฺวา ทนฺตาทินิ คเหตุวา เสสํ ภูมียํ  
 นิชนิตฺวา คจฺจติ ฯ อปรภาเค โปธิสฺสโต หตฺถิโยนียํ ปฏฺฐิสฺนฺธี คเหตุวา หตฺถิเชฏฺจโก  
 ยฺยถปฺติ อโหสิ ฯ ตทาปิ โส ตเถว อกาลิ ฯ มหาปุริโส อตฺตโน ปริสาย ปริหานิ ฅตฺวา  
 “กุหิ อิเม หตฺถี คตา มนฺทา ชาตาติ ปุจฺฉิตฺวา “น ชานาม สามีติ วุตฺเต, “กุหิ  
 คจฺจนฺตา มํ อนาปุจฺฉา น คมิสฺสนฺติ ปรีปนฺเถน ภาวิตพฺพนฺติ จินฺเตตฺวา “เอกสมฺมึ  
 จาเน กาสาวํ ปารุปีตฺวา นิสินฺนสฺส สนฺติกา ปรีปนฺเถน ภาวิตพฺพนฺติ ปรีสงฺกิตฺวา ตํ  
 ปรีคคณฺหิตุํ สพฺเพ หตฺถี ปฺรโต เปเสตฺวา สยํ ปจฺจโตวิลมพฺมานิ อาคจฺจติ ฯ  
**(ธมฺมปทฺฏจกถาย ปจฺโม ภาโค/หน้า ๗๒ - ๗๓)**



๒. เทวทตฺโตปิ โข นว มาเส คิลานิ ปจฺฉิเม กाले สตุถารํ ทฏฺฐกาโม  
 หุตฺวา อตฺตโน สาวเก “อหํ สตุถารํ ทฏฺฐกาโม ตํ เม ทสฺเสถาติ วตฺวา เตหิ “ตฺวํ  
 สมตฺถกาเลสตุถารา สหฺธิ เวรี หุตฺวา อจฺริ, น มยํ ตํ ตตฺถ เนสฺสามาติ วุตฺเต  
 “มา มํ นาเสถ, มยา สตุถริ อาฆาโต กโต, สตุถฺ ปน มยิ เกสคฺคมตฺโตปิ อาฆาโต  
 นตฺถีติ ฯ ภิกฺขุ กิร ปญฺจนนํ วตฺถุนํ อายาจิตกาลโต ปฏฺจาย ปฺน พุทฺเช ทฏฺฐํ น  
 ลภนฺติ, อयํ ฆมฺมตา ฯ ภิกฺขุ ภควนฺตํ “อสุกฺกุจฺฉานญจ อสุกฺกุจฺฉานญจ อาคโต ภน-  
 เตติ อหํสุ ฯ “ยํ อิจฺฉติ, ตํ กโรตุ, น โส มํ ปสฺสิตุํ ลภิสฺสตีติ ฯ ภนฺเต อิตो  
 โยชนมตฺตํ อาคโต อชฺฉมฺโยชนํ คาวุตํ โปกฺขรณีสมีปํ อาคโต ภนฺเตติ ฯ สเจปิ  
 อนฺโตเชตวณํ ปวิสฺติ เนว มํ ปสฺสิตุํ ลภิสฺสตีติ ฯ เทวทตฺตํ คเหตุวา อาคตา  
 เชตวณโปกฺขรณีสมีเร มญฺจํ โอตฺาเรตฺวา โปกฺขรณียํ นหายิตุํ โอตฺริสุ ฯ เทวทตฺโตปิ  
 โข มญฺจโต อฏฺจาย อุกฺโ ปาเท ภูมियํ จเปตฺวา นิสฺสีติ ฯ เต ปจฺวี ปวิสฺสีสุ ฯ (ธมฺมปทฏฺฐ-  
 กถาย ปจฺโม ภาโค/หน้า ๑๓๖ - ๑๓๗)